

آبونه شرائطی

ممالک عثمانیہ ۱۸۶۵ء الی
آیلنی (۳۵) غروشدور .
ممالک اجنبیہ ۱۸۶۷ء الی
آیلنی (۹) فرانقذر .

ادارہ خانہ

باب عالی چاہہ سندہ دائرہ مخصوصہ

اظہارات

آبونه بدلی پشیندر .

§

مسئلہ موافق آثار مع الممنونہ قبول
اولنور . درج ایڈلہین یازیلر اعادہ
اولونماز .

کتابت عثمانیہ

۱۳۳۰

دینی، فلسفی، علمی، ادبی، ہفتہ لک مجموعہ اسلامیہ در .

واللہ یهدی من یشاء الی صراط مستقیم

صاحب و مدیر مسئول: ح . اشرف اویب

اتبعون اهدکم سبیل الرشاد

رضی الله عنهما عن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال اتق الله حينما كنت وأتبع السيئة الحسنة تمحها وخالق الناس بخلق حسن - رواه الترمذی وقال حدیث حسن وفي بعض النسخ حسن صحیح

مال شریفی

ابوذر جندب بن جناده ایله ابو عبدالرحمن معاذ بن جبل رضی الله عنهما رسول الله صلى الله عليه وسلمك شویله بووردیغنی روایت ایتمشدر: هر هانکی زمانده، هر زرده اولورسهك ارل، اللهدن صاقین، اتقا اوزره بولون . سیئنه دن صوكره همان برحسنة ایشه كه آتی محو ایدهك . خاقهده كوزل خوی ایله معامله ایت .

بوحدیث شریفی ترمذی روایت ایتمشدر . و حدیث حسندر - بعض نسخله كوره حدیث حسن صحیحدر - دیمشدر .

حدیث قمری

عن ابی ذر رضی الله عنه عن النبی صلی الله علیه وسلم فیما رویه عن الله عز وجل أنه قال یا عبادی انی حرمت الظلم علی نفسی و جعلته بینکم محرماً فلا تظالموا یا عبادی کلکم ضال الا من هدیته فاستهدونی اهدکم یا عبادی کلکم جائع الا من اطعمته فاستطعمونی اطعمکم یا عبادی کلکم عار الا من كسوته فاستكسونی آكسکم یا عبادی انکم تخطؤون باللیل والنهار وأنا اغفر الذنوب جمیاً فاستغفرونی اغفر لکم یا عبادی انکم لن تبغوا ضری فتضرونی ولن تبغوا نفعی فتنفعونی یا عبادی لو ان اولکم و آخرکم و أنسکم و جنکم كانوا علی اتقی قلب رجل واحد منکم ما زاد ذلك فی ملكی شیئاً یا عبادی لو ان اولکم و آخرکم و أنسکم و جنکم كانوا علی أفجر قلب رجل واحد ما نقص ذلك من ملكی شیئاً یا عبادی لو ان اولکم و آخرکم و أنسکم و جنکم قاموا فی صعید واحد فسألونی فأعطیت كل انسان مسألته ما نقص ذلك فیما عندی الا كما ینقص الخیط اذا ادخل البحر یا عبادی انما هی أعمالکم احصیها لکم ثم اوفیکم ایاها فن وجد خیراً فلیحمد الله ومن وجد غیر ذلك فلا یلومن الا نفسه - رواه مسلم

مال شریفی

ابوذر رضی الله عنه نبی اکرم صلی الله علیه وسلمك الله عظیم الشان

جل جلاله حضرتلرندن روایت بووردقلری احادیث قدسیه میاننده شوحدیث قدسی بی روایت بووردقلری نقل ایتمشدر :

الله عز وجل حضرتلری شویله بووروز : ای بنم قوللرم ، بن ظلمی کندهم حرام ایتمم ، سزك آرا كزدهده حرام ایتمم . او یله ایسه بربركزه ظلم ایتمکمز . ای بنم قوللرم ، هیکز ضلالتده سکز . یالکمز بنم هدایت ایتمکرم دکل . او یله ایسه بندن هدایت دیله یگز که سزه طوغرو یولی کوسترهیم . ای بنم قوللرم ، هیکز آجسکز . یالکمز بنم طووردقلم دکل . او یله ایسه طعامکزی بندن ایسته یگز که سزی اطعام ایدیم . ای بنم قوللرم ، هیکز چییلاقسکز . یالکمز بنم کیدردکرم دکل . او یله ایسه بندن روبه ایسته یگز که سزی کیدیرهیم . ای بنم قوللرم ، شه سزکه سز کچه کوندوز خطا ایدر طورورسکز . بوتون کنه اهلری عفو و مغفرت ایدنده بنم . او یله ایسه بندن مغفرت دیله یگز که سزه مغفرت ایدیم . ای بنم قوللرم ، سزك ضررکز بکا و اراماز که بکا ضرر ایریشدیره بیله سکز . سزك ففکمز بکا ایره سزکه بنی فائده مند ایده بیله سکز . ای بنم قوللرم ، اگر سزك اولکمز ، آخرکز [کچمشکز ، کله جککز] ، انسکز ، جنکز جمله ایچکز دن انک متقی برتک انسانک قلبی قدر متقی قلبی اولسه بوندن بنم ملکده ذرهجه آرتیق اولماز . ای بنم قوللرم ، اگر سزك اولکمز ، آخرکز (کچمشکز ، کله جککز) ، انسکز ، جنکز جمله انک فاجر برتک انسانک قلبی قدر فاجر قلبی اولسه بوندن بنم ملکده ذرهجه اکسیک اولماز . ای بنم قوللرم ، اگر سزك اولکمز ، آخرکز (کچمشکز ، کله جککز) ، انسکز ، جنکز هب بردن بریده طوروب بندن حاجتلری ایسته مکة قالفهملر ؛ اوندن صوکرده بن هر برانسانه آری آری دیلکنی احسان ایتمم بوندن بنم نزدمه کی خزائن رحمتدن - ایکنه نك دکره کیردیکی وقت دکر دن کسایتدیکی صوقدر بیله - کسایتمز . ای بنم قوللرم ، بونلر هب سزك عمللریکزددر که جمله سنی برر برر اکسیک سزقید و حفظ ایدرم . اوندن صوکرده قارشیلغنی ینه اکسیک سز اولارق سزه اعاده ایدرم . آرتق کنسیدیسنده خیرلی برعمل کورن وارسه الله حمد ایتمون . باشقه دورلو برشی کورن ورسه نفسندن باشقه سنه صاقین لوم ایتمسون .

بوحدیث شریفی مسلم روایت ایتمشدر . احمد نعیم

فقیر وقتاوی

جوازك احكام شریعتدن اولوب اولماسی حفته کی

نزاع نزاع لفظی در .

آیدین مبعوثی منصورى زاده سعید بك افندی ایکی هفته اول اسلام مجموعه سنده جوازك احكام شرعیه دن اولدیغنی مین بر مقاله یازمش ایدی .

محرر محترمك بعض فقهای حنفیه و شافعیه دیه کوستردیکی ذوات معتبرات اصولیه ده تصریح اولدینی وجهله بعض معتزله در :

(۱) - اصول الحضری ده شویله دنیور :

« المباح ثلاثة اقسام : الاول ما صرح الشارع فيه بالتخیر كقوله : ان شتم فافعلوه وان شتمم فآركوه .

الثانی - ما لم يرد فيه عن الشارع دليل سمي بالتخیر لكن صرح الشارع بنفي الحرج عنه .

الثالث ما لم يرد فيه عن الشارع شيئ قبيح على البراءة الاصلية . كل هذه الاقسام موجود لا محالة وان كان بعض المعتزلة قد نازع في تسمية الاباحه حكماً شرعياً وقال ان هذا من الشارع تقرير للشيء على ما كان عليه من رفع الحرج عن فعله وتركه »

يعني مباح [۱] او چ قسمدر :

۱ - شارعك مكلفيتي صراحةً مخیر قیلدینی فعلدر : ایسترایسهك ایشله ، ایسترایسهك ایشلمه دیمسی کبی .

۲ - شارعدن تخیرینی مبین بر دلیل سیمی وارد اولمیوب الحق شارعك کندیسندن حرجی [۲] نفی ایستدیکي فعلدر .

۳ - شارعدن هیچ برشی وارد اولمدیغندن براءت اصلیه اوزره قالان فعلدر .

بو قسملرك هبسی بلا شك موجوددر . شو قدرکه بعض معتزله اباحه (جواز) یه حکم شرعی تسمیه سنده منازعه ایدیورده دیورکه : اباحه (جواز) فعل وترکدن حرجی (مؤاخذه و مجازاتی) نفی اوزره شارعك تقریر ایتمسیدر .

(۲) - « المنتهی » ایله « مختصر المنتهی » ده شویله دنیور : « الاباحه حکم شرعی خلافاً لبعض المعتزلة » یعنی اباحه (جواز) حکم شرعیدر ، بعض معتزله بوکا مخالفدر .

(۳) - شرح مختصرده شویله دنیور :

بعض معتزله : « مباح (جائز) فعل وترکندن حرج نفی ایتمقدن (مؤاخذه و مجازات اولونماقدن) عبارتدر . بوایسسه قبل الشرع و بعد الشرع ثابتدر . دیورلر . بز بویله اولان مباحك اباحه شرعیه اولدینی انكار ایدر زده دیرزکه : اباحه (جواز) شارعك بونی (نفی حرجی) خطاب ایتمسیدر .

(۴) - مسلم الثبوتده بعض معتزله نك اباحه (جواز) یه حکم شرعی دیدکلری تصریح اولنیور .

(۵) - « المستصفي » ده شویله دنیور :

« المباح من الشرع وقد ذهب بعض المعتزلة الى انه ليس من الشرع

[۱] محرر محترم مباحی جائزه مرادف اولهرق استعمال ایتمشدر : « احکام اصلیه دن اولان جواز و اباحه نك هیچ بر دلیل شرعی یه اختیاسی یوقدر . اسلام مجموعه سی ۲۹۷ صفحه . »

[۲] محرر محترم حرجی مؤاخذه و مجازات ایله ترجمه ایتمشدر : « زیرا جواز بر شیک فعل وترکی اوزریشه مؤاخذه و مجازات اولونماقدن عبارتدر . - اسلام مجموعه سی ۳۰۲ صفحه »

مقاله مزبورده تتبع اری اولمقله برابر بر چوق جهندن شرح وتفصیله محتاج اولمقله لایقی وجهله توضیح ایتمسی ایچون محتاج ایضاح اولان نقطه لری برر بر شرح وتفصیل ایتمکی مناسب کوردم .

منصوری زاده سعید بك افندیك مناقشه علمیه دن يك زیاده محظوظ اولدینی ، باخصوص ایکی ازمیرلی آره سنده ، برخواجه دن [۱] درس او قویان ایکی شریك آره سنده قانون مناظره ، آداب مباحثه دائره سنده بر مناقشه علمیه نك دوامی قارئین کرامجه فائده دن خالی اولمایه جفنی بیلدیکمدن بو هفتهدن اعتباراً بر قاج مقاله یازمه جیم .

مشارالیهك سوزلری عیناً نقل ایتمکدن صوکره تدقیقات و تبعاتی آروجه بیان ایده حکم .

سعید بك دیورکه : [فقهای حنفیه و شافعیه دن بعضلری جوازك احکام شریعتدن اولمدیغنه قائل اولمشلر . . .]

اولا - بوراده بر نقطه یی ایضاح ایده حکمکه اونقطه بك چوق کیسه لره خفی قالیور ، فقهای حنفیه و شافعیه دینیلنجه هر حالده سنی فقها ظن اولنیور . حالبوکه فقهای حنفیه و شافعیه نك کافه سی اهل سنتدن دکادر ، ایچلرنده اهل بدعت و ضلالده واردر .

طبقات فقهایه دائر یازیلان آثاره و تاریخ فقهه باقیلنجه کوریلیرکه فقهای حنفیه میاننده بشر بن غیاث المریسی ، ابو عبدالله حسین البصری ، محمود الزمخشری ، مختار الزاهدی کبی معتزلیلر بولندینی کبی فقهاء شافعیه میاننده ابو الحسن البصری ، قاضی عبدالجبار ، ابو یوسف عبدالسلام القزوی ، ابو الحسن علی الماوردی کبی معتزلیلر واردر .

مرجه ، کرامیده [۲] حنفی در ، ابن سیناییله فقهاء حنفیه میاننده کوسترلیور . ابو جعفر السمنانی اشعری اولدینی حالده حنفی در . « حنفیلر کافه اهل سنتدر و یا خود مآریدی در » سوزی علی الاطلاق طوغری دکادر . شافعیلر میاننده جبریه ، شیعه اکیك دکادر . « شافعیلر کافه اشعری ، و یا اهل سنتدر . » سوزی ده علی الاطلاق طوغری دکادر .

حنفیلک و شافعیلک مسئله سی فروعه ، جبریلک ، شعیلک ، مرجئی لک ، معتزلیلک ، کرامیلک ، اشعریلک ، ماتریدیلک اصول دینه تعلق ایتمدیکندن حنفیلک ایله مرجئی لک ، معتزلیلک ، کرامیلک ، شافعیلک ایله معتزلیلک ، جبریلک ، شعیلک جمع اولمه بیلدیور . مع مافیه مذاهب اربعه فقهای آره سنده اهل بدعت و ضلالت يك آز اولدیغندن ، « وللا کثر حکم الکل » قاعده فقهیه سننجه مذاهب اربعه سالکینه علی الاطلاق اهل سنت دنیلمشدر .

فقهای بصریون میاننده مذهب قدریه يك زیاده شایع ایدی .

مذاهب اربعه فقهای میاننده ، خصوصاً فقهاء شافعیه میاننده مذهب فلاسفه یه انتصار ایدن زده واردر . ایشته اول باول بورالری بیلنمك اقتضا ایدر .

[۱] ازمیر مفتیسی محمد سعید افندی حضرتلری

[۲] الفقه فقه ابی حنیفه وحده - والدین دین محمد بن کرام

شارعك سكوت ابتدايكي شيئه كلنجه شارعك سكوتى « ابخته = آنى مباح (جاز) قيلم » قوه سنده در .

بناء عليه بواصطلاح اوزره مباحك بتون اقسامى احكام شرعيه دندر . معتزله حكى كندنده طلب بولنايه تخصيص ايدورلر . ايشته بو نزاع اسامى واصطلاحانده برزاعدر . بوكي زاعلر نظر عقلايه هيچدر .
۲ - تنقيح الفصوله شويله دينيور :

ومنشأ الخلاف فى ان المباح هل هو من الشرع ام لا . اختلافهم فى تفسير المباح ومن فسر به بنى الحرج ونفى الحرج ثابت قبل الشرع فلا يكون من الشرع ومن فسر به بالحرج بالاعلام بنى الحرج والاعلام به انما يعلم من قبل الشرع فيكون شرعاً .

يعنى مباحك (جازك) احكام شريعتن اولوب اولدينى تفسيردن نشأت ايتشدر .

مباحى نفى حرج (مؤاخذه و مجازات اولونماق) ايله تفسير ايدنلره كوره مباح احكام شريعتن اولماز . زيرا نفى حرج قبل ورود الشرع نابتدر ، [۱] نفى حرجى اعلام ايله تفسير ايدنلره كوره مباح احكام شريعتنلر . چونكه نفى حرجى اعلام آنحق شارعك ورودندن سوكره اولور .

تنقيح الفصوله دها سوكره شويله دينيور :

اباحه (جواز) ي على الاطلاق نفى حرج ايله تفسير ايتك متقدمينك اصطلاحاتندركه وجوبه ده ، مكر وهده شاملدر .

هر ايكي طرفى سيان اولق ايله تفسير ايتك متأخرينك اصطلاحاتندن در .
۳ - اصوليونك تصريح ايتدكلى وجهله اباحه (جواز) دن سلب اولنان حكم شرعى حكم تكليفى در . [۲] اباحه بنى حكم تكليفدن صايملىر تغليب طريقي ايله در ، نته كيم مرآنده وسائر كتابنده بويله جهه تصريح اولونمشدر .

حكم تكليفى : فرضيت ، وجوب ، نذب ، اباحه ، كراهت ، حرمت ، تقاض ، عدم نفاذ ، لزوم ، عدم لزوم ، صحت ، فساد ، بطلان ، انعقاد كى حكملردر .

سيف الدين آمدى كى بعض اصولين صحت و بطلان و فسادى حكم وضعى قيدورلر .

حكم تكليفى : كنديسنده تكليف و تخيير بولنان ، يا خود كنديسنده تكليف بولنان ، يا خود فعل مكلفينه تعلق ايدن برحكمدر ديه تعريف اولنه بيلير .

[۱] نته كيم محرر محترمده عينا بويله ديور . اسلام مجموعه سى : صفيه ۳۰۲
[۲] مباحك مأموره اولوب اولماسى ده مختلف فيده در . جمهوره كوره مباح مأموره به دكادر . چونكه امر طلبدر . طلب مأموره بهى مقابلته ترجيحي اقتضا ايدر ، مباحده ايسه مأموره بهى ترجيح يوقدر . زيرا طرفينى متساويدر . آرتق مباح نصل مأموره اولور . كبار معتزله دن كيم به كوره مباح مأموره بدر . زيرا هر مباحه وجوب عارض اولور : مباح حرامى تركدر ، حرامى ترك واجبدر ، مباحده واجبدر .

اذمعى المباح رفع الحرج عن الفعل والترك وذلك ثابت قبل السمع .
يعنى مباح (جاز) شرعدندر ، بعض معتزله اباحه (جواز) احكام شريعتن دكادر ، ديورلر . چونكه مباحك (جازك) معناسى بر شيدك فعل و تركى اوزرندن حرج (مؤاخذه و مجازات) قالمسى در ، بوايسه قبل السمع (شريعتك ورودندن اول) نابتدر .

محرر محترم عينا بويله سويليور . يالكز بعض معتزله يرينه بعض فقهاء حنفيه و شافعيه ، سمع يرينه شريعت ، اباحه يرينه جواز ، حرج يرينه مؤاخذه و مجازات ديور . نته كيم اسلام مجموعه سنك ۳۰۲ صفيه سنده شوعبارلر مسطوردر : « واقفا فقهاء حنفيه و شافعيه دن بمضلى [۱] » عرض ابتدايكم وجهله جواز احكام شريعتن دكادر . چونكه شريعتك ورودندن اول ثابت اولمش برحكمدر . زيرا جواز بر شيدك فعل و تركى اوزرينه مؤاخذه و مجازات اولونماقدن عبارتدر .

كوردليور كه جواز حكم شرعى دكادر ، ديهن بعض معتزله در . احتمالكه بمضيلرينك نظر نده بعض فقهاء حنفيه و شافعيه تعبيرلرى ايله بعض معتزله تعبيرى آره سنده بر فرق كوردليه جكدر ، فقط عامه قارئين عندنده بيوك بر فرق كورديله جكندن بر كونا غلطه دوشاملرى ايجون بوجهتى ايضاحه لزوم كوردم .

محرر محترمك بعض معتزله به بدل بعض فقهاء حنفيه و شافعيه ديديكنك وجهتى بر درلوا كلايه مدم . بوجهتى ايضاح ايتسه لر بزى ده مستفيد ايدرلر .

ثانياً - اباحه نك (محررك تعبير نجبه جواذك) احكام شرعيه دن اولوب اولماسى حقتنده كى نزاع لفظى در :

بوده معتبرات اصوليه ده تصريح اولونمشدر :

۱ - اصول الحضرى ده شويله دينيور :

وهذا نزاع لفظى لاطائل تحته فان الجمهور يعرفون الحكم بانه خطاب الله المتعلق بفعل المبد طلبا او تخيراً فقوله : ان شئتم فاعلم . وقوله لا حرج عليكم خطاب تطمنا فهو حكم منه ويقولون فيما سكت عنه ان سكوته فى قوة قوله ابخته فالباح بجميع اقسامه مما حكم به الشارع على هذه الاصطلاحات والمترلة لمخصصون الحكم بما فيه طلب فاللنازعة انما هى لفظية فى الاسامى والاصطلاحات وهى ليست بشئ فى نظر العقلاء .

يعنى جازك (مباحك) حكم شرعى اولوب اولماسى حقتنده كى نزاع نزاع لفظى در . اصلا بر فائده بنى منتج دكادر . چونكه جمهوره حكى طلبا و يا تخيراً فعل عبده متعلق اولان خطابدر ديه تعريف ايدورلر ، « ان شئتم فاعلم - ديلرايسهك ايشلرسين ، لا حرج عليكم - سرك ايجون حرج (مؤاخذه و مجازات) يوقدر ، سوزلرى شبهه بوكه بر خطابدر [۲] » بوده شارع طرفندن برحكمدر .

[۱] بمضلى نجبه اوله جقدر . بوراده سهومرتب وارددر .

[۲] خضرى بوراده شافعيه نك تعريفى ترجيح ايديور .

۴ - مباح حکم شرعی در : مباح اولان بر فاعلک مباح اولدینی اعتقاد ایتمک واجبدر .

بتون بواعبارات واحتمالات ، اصطلاحات و عباراتدن ناشیدر . نزاع لفظی بولنان بر محله تراع ایتمک اصلاً حائز اهمیت دکلدرد . لامشاحه فی الاصطلاح . محرر محترمک کوستردیکی نمرات اشاعیده مناقشه اولنه جقدر .

ثالثاً - مباح (جائز) بر طاقم معنایر بیننده مشترکدر :

۱ - مباح اباحه اصلیه تک متعلقه اطلاق اولنور که فعل و یاترکندن طولایی بر مؤاخذه یوقدر ، خطاب شارعک کندوسنه تعلق ظاهر اولمامشدر .

۲ - اباحه شرعیه تک ، تخیراً خطاب شارعک متعلقه اطلاق اولنور . مباحی ترک ایتمک و یا ایتمک طاعت اولماز ، طاعت انجق طلب ایله اولور . طلب اولمیان یرده طاعت بولونماز .

مباحک مطلوب الفعل اولماسی مباح اولسی اعتباریله در . مباحده قید حیثیت معتبردر ، مباحده مباح اولق اعتباریله شارعک نه فعلنده ، نه ترکنده بر قصدی یوقدر . شارعک قصدی انجق مکلفی بخیر قیلمقدر . شارعک بخصوصه فعلنده ، و یا بخصوصه ترکنده بر قصدی یوقدر . انجق مکلفدن فعل و یا ترکدن هانکیسی صادر اولور ایسه ایشته شارعک قصدی اودر .

۳ - معتزله تک قبول ایتمسنه کوره اباحه عقلیه تک متعلق اولور . اباحه عقلیه تک متعلق اولان مباح عقلک مصلحت و مفسدتی مشتمل اولدینی ادراک ایلدیکی افعال اختیاریه در که [۱] عقل آنک فعل و ترکنده عدم حرج (مؤاخذه و مجازات) ایله حکم ابتدکی ایچون اکا خطاب تعلق ایتمور .

شرعک ورودندن اول افعال اختیاریه ده تعبیر آخر ایله اعیان منفع بهاده منهاج السنة ، اللمع ، منهاج الوصول ، التقرير و التحجیرده بیان اولدیننه کوره اوج رأی وارددر :

رأی اول - افعال اختیاریه مباحدر . اکثر حنفیه تک ، بخصوص عراقیونک ، ابوالعباس بن سرج ، ابواسحق المروزی ، ابوالحسن التیمی ، ابوالخطاب کبی اکثر شافیه و حنبلیه تک ، معتزله بصریونک مذهبری بودر .

رأی ثانی - افعال اختیاریه حرامدر . ابن ابی هریره تک ، ابن ابی حامدک ، ابو یعلی تک ، عبدالرحمن الحلوانی تک ، بعض حنفیه تک ، معتزله بغدادیونک ، امامیه دن بر طائفه تک مذهبری بودر .

رأی ثالث - افعال اختیاریه ده توقف اولنور . ابوالحسن الجزری تک ، ابوبکر الصریفی تک ، ابوالوفاء بن عقیلک ، ابوعلی الطبری تک ، اشعریه تک ، صاحب هدایه تک مذهبری بودر .

مع مافیه قبل ورود الشرع اباحه و یا حرمت ایله حکم ، عقلک حسن [۱] افعال اختیاریه بقای نفسک توقف ایتمدکی فعلدر : اکل فاکه کبی .

بقانک توقف ایتمدکی فعلدرده افعال اضطراریه دینیر : هوا تنفس ایتمک کبی .

جواز (اباحه) برنجی و ایکنجی تعریفله کوره حکم شرعیله داخلدر ، ایکنجی تعریفله کوره حکم شرعیله داخل دکلدرد .

برنجی تعریفله نظراً جوازک (اباحه تک) حکم شرعیله داخل اوله جفتهده هیچ شبهه یوقدر . زیرا جوازده تخیر وارددر . ذاتاً تخیر قیدی اباحه بی ادخال ایچون وضع اولومشدر . اوچنجی تعریفله نظراً جوازک حکم شرعیله داخل اوله جفتهده هیچ شبهه یوقدر . چونکه ایشته ن بر فاعلک یا ایشته نسی و یا ایشته نسی مطلوبدر ، یا خودهر ایکیسی ده مساویدر ، افعاله هر حالده بواج حکمدن بری ترتب ایدر .

آنجق اباحه ده تکلیف (کندیسنده کلفت بولونان بر فعلی الزام) و طلب بولمدیندن ناشی اباحه ده حکم تکلیفی دینیر . اباحه ده حکم تکلیفی دیمک بطریق التغلب اولور . حتی جمهوره کوره ندب ، کراهت تزیهده ده تکلیف بولمدیندن آنروده حکم تکلیفی دینیر . بالکنز استاذ ابواسحق اسفرائینی ایله قاضی عضدالدین الایچی به کوره ندب ایله کراهت تزیهه حکم تکلیفی دینیر . ایشته بوزاعده نزاع لفظی در .

مباح دیگر بر اعتبار ایله ده حکم تکلیفی اولور : مباح اولان بر فاعلک مباح اولدینی اعتقاد ایتمک ، مندوب اولان بر فاعلک مندوب اولدینی اعتقاد ایتمک واجبدر .

تکلیفدن مقصده مباح اولدینی اعتقاد ایتمکی ایجاب ایسه مباح شبهه یوقده حکم تکلیفی در . بواختلاف ده اختلاف لفظی در .

نزاع لفظی به قالیرسه « وجوب و حرمت » ده حکم شرعی دکلدرد دینه بیلیر . شوبله که :

حکم ایکی قسمه آریلیر : حکم تکلیفی ، حکم وضعی .

حکم تکلیفی آنفا ذکر اولمشدر .

حکم وضعی : رکبت ، شرطیت ، علیت ، سببیت ، مانعیت کبی افعال مکلفینه تعلق ایتمن حکملردر .

مثلاً قیامک صلاة مکتوبه ده رکن اولسی ، نکاح شهودک حضوری شرط اولسی [۱] بیعک بلکه علت اولسی ، وقتک صلاته سبب اولسی ، وجود نجاستک صلاته مانع اولسی بتون حکم شرعیدر . فقط بو حکم شرعیلر افعال مکلفینه تعلق ایتمشدر . وجوب ایله حرمت بوراده داخل اولدینندن بو معناجه حکم شرعی اوله ماز .

مباح حقنده درلو درلو دینه بیلیر :

۱ - مباح حکم شرعی دکلدرد : کندیسنده تکلیف و طلب یوقدر . شارع مباحی تکلیف ایتمشدر ، بخصوصه فعلی و یا بخصوصه ترکی طلب ایتمشدر .

۲ - مباح حکم شرعی دکلدرد : حکم وضعی دکلدرد . سبب ، شرط ، رکن دکلدرد .

۳ - مباح حکم شرعیدر : افعال مکلفینه ترتب ایدر ، مکلفینک بعض امثالی مباح اولور .

[۱] مذهب مالکه کوره انعقاد نکاحده شهودک حضوری شرط دکلدرد .

وقبھی ادراک ایتمسہ متوقفدر . عقل حسن وقبھی ادراک ایده مز دیاندر بوخصوصده توقفه قائل اولیورلر .

مباح جائزک مرادفی در . مع مافیہ جائزده بر طاقم معانی بیننده مشترکدر :

۱- شرعاً تمتع یعنی حرام اولیاندر . بو معنایه کن جائز واجبه ، مکروهه ، مندوبه ، مباحه شامل اولور .

۲- عقلاً تمتع اولیاندر . بو معنایه کن جائز ممکن عام دیمک اولغله واجبه ، راجحه ، متساوی الطرفینه ، مرجوحه شامل اولور .

۳- عدم حرمتده فعل وترکی مساوی اولاندر . بو معنایه کن جائز مباحک مرادفی در . محرر محترم ده بو معنایه قصد ایستیور .

نته کیم یوقاریده ذکر اولمشدر .

۴- هرایکی طرفدن ضرورت منسلب اولوب وجودی عدمده مساوی اولاندر . بو معنایه کن جائز ممکن خاصدر . محرر محترم ، اسلام

مجموعه سنک ۳۰۲ نجی صحیفه سنده بو معنایه قوللا مشدر .

۵- نظر مجتهدده شرعاً ایکی امر متساوی بولونقله مشکوک فیہ اولاندر . برمسئله حقننده ایکی دلیل متعارض بولنور ، بری دیگرینه ترجیح اولنهماز . مجتهد علی سبیل البدل حکمین بیننده مخیر اولور ،

انک حقننده : «حکم یا بویلهدر ، یا شویلهدر» در .

ناصرالدین البیضاوی نک منهاجده بیاننه کوره بعد ورودالشرع منافعه اصل اولان اباحه ، مضراتده اصل اولان تحریم در .

کشف زدویده بیان اولدیغنه کوره نکاتده اصل اولان تحریمدر ، انحق ضرورته بناء نکاح مباح قیلنمشدر .

خلاصه محرر محترمک بعض فقهای حنفیه وشافیه دیدیکی : « بعض معتزله » : جواز دیدیکی : «عدم حرمتده فعل وترکی مساوی اولمقدن عبارت اولان اباحه» : حکم شریعت دیدیکی ده : «کندیسنده تکلیف بولنان حکم شرعی» در .

رابعاً -- مباح (جائز) مؤدی الیه اعتباریله واجب ویا حرام اوله بیلیر .

مباح مباح اولمق اعتباریله نه مطلوب الفعل ، نه مطلوب التزک دکلدر . فقط مباحی ترک امر آخره ذریعه اولور ایسه مباح مؤدی الیهک حکمنی آلیر . مباحی ایشلمک منهی عنیه مؤدی اولور ایسه بوجهندن

مباح مطلوب التزک اولور ، حرام اولور .

بالمکس مباحی ایشلمک مأموریه ذریعه اولور ایسه مباح بوجهندن مطلوب الفعل اولور .

اربابنک معلومی اوله جنی وجهله ادله شرعیه دن بری سد ذرایعدر . سد ذرایعک اصلی جمع علیهدر . اختلاف الحق تطبیقاندده ، فروغندهدر . بوبابده اک ایلو کیدن مالکیهدر .

سد ذرایع : برفسادی دفع ایچون فسادک وسائلنی منع ایتمکدر ، یعنی

تخم فسادی قالدیرمقدر . برفعل مباح (جائز) اولدینی حالده مفسدته قطعی صورتده موصل اولور ایسه اوفعل مباح ممنوع اولور .

مثلاً طریق مسلمینده قوبو حفر ایتمک مباح ایسهده مسلمینک اهلاکنه سبب اوله جنندن ممنوع وحرآمددر .

بوراه فعل مباح (جائز) اولدینی حالده مؤدی الیه اعتباریله ممنوع اولمشدر .

فقط خر قورقوسندن ناشی اوزوم زراعتی ، زمان قورقوسندن ناشی برجاتی التنده شرکت تنقیح الفصولده بیان اولندیغنه کوره بالاجماع ممنوع دکلدر . زیرا بوفعل مباح ، بوذریعه مفسدته قطعی صورتده موصل دکلدر .

کذا اصنامه سب ایتمک جائز (مباح) اولدینی حالده جناب حقه سب ایده جکنی بیلدیکی برکیسه نک یا ننده سب اصنام بالاجماع ممنوعدر . [۱]

کذا سعی مباح (جائز) اولدینی حالده مؤدی الیه اعتباریله یعنی صلاة جمعیه ، حجه ذریعه اولغله واجب اولور .

کذا قاضی و والی نک هدیه قبولری جائز (مباح) اولدینی حالده اغراض عینه ذریعه اوله جنی جهتله منع اولومشدر .

کذا سفر جائز ایسهده قطع طریق ایچون جائز دکلدر .

کذا ایکی کشی نک کیزلی کوروشمه لری جائز (مباح) اولدینی حالده اوج کشیدن ایکی سنک کیزلی کوروشمه لری اوجنجی شخصک قلبنی کسره ، حزنه ، سوء ظننه ذریعه اوله جنی جهتله منع اولومشدر .

کذا قواعد کلیه مزدن بری «افعال مباحه هیچ برکیسه یه اذا ایتمک شرطیله جائز اولور» [۲] قاعده فقهییه سی در . علی الاطلاق فعل مباحی ایشلمک جائز دکلدر . بلکه مباحک فساد و حرامی متضمن اولمامسی شرطدر . فعل مباح بشرط السلامه جائز اولور ، فساد و حرامی متضمن اولان فعل مباح حرام اولور . چونکه حرامی متضمن اولان ینه حرآمددر .

نته کیم صید مباحدر ، صیده نه ثواب ، نه عقاب ترتب ایتمز . فقط ایذانی متضمن اولور ایسه صید حرام اولور . از جمله حیوانی اورکومتک ، انسانی قورقومتق ، انسانی ازعاج ایتمک ایچون یا پیلان صید حرآمددر . حکومتک موقت صورتده صیدی منع ایتمسی هر حالده فساد و حرامی دفع ایچون اوله حقدر .

گوریلورکه مباح (جائز) احکام شریعتدن یعنی احکام تکلیفیه دن اولسه بیله ینه فقهک ، علم الحلال والحرامک حیطة تصرفندهدر . مباح (جائز) علی الاطلاق یا بیله ماز . مؤدی الیه اعتباریله منهی عنیه ، حرام اوله بیلیر .

مباح حرام اولونجه احکام تکلیفیه دن اولور ، مباحلقدن چیقار .

(۱) بعضاً وسیله حرام اولان شی مصلحت راجحه یه موصل اولورده حرام اولماز . مثلاً آکل حرام اولان کیسه یه برقادینه زنا ایتمامسی ایچون مال ویرمک ، محارب ایله صاحب مال اره سنده قتل وقوع بولماق ایچون محاربه مال ویرمک جائزدر .

[۲] الافعال المباحة جائزة بشرط عدم اذاه احد . — مجامع الحقایق .

واهل فقه ادله احكام شریعتدن بری ایله بیلیر . برشی حلال ایله حرام آرهنده متردد اولوب حقنده نص ویا اجماع بولمزسه مجتهد آنده اجتهاد ایدر . دلیل شرعی آتی یا حرامه ویا حلاله الحاق ایدر ، اونی حلاله ویا حرامه الحاق ایدنجه ارتق اوشی حرام ویا حلال اولور . انجق منکرین قیاسه ، باخصوص فقهای ظاهریه کوره منصوص اولیانلر ، مسکوت عنه اولانلر اباحه عامه ایله مباحدر ، قیاس ایله مسکوت عنه حقنده تحریم ویا ایجاب ایله حکم جائز دکدر . محرر محترم ظاهریه نك اباحه عامه سنی قبول ایدبور . نته کیم ۳۰۱ صحیفه ده :

« برشی حقنده جوازینه منافی بر حکم بیان ایدلماش ایسه جوازی نابت اولور . ایشته بوعدم بیان جوازه دلیل ویا ندر » دیور .
ظاهریه ده « شارعك ترك ایندیکنی ترك ایله مأمورز . مسکوت عنی ترك ایدرز . اباحه عامه ایله مباح قیلارز » دیورلر . بو بحث اشاغیده دها زیاده ایضاح اولنه جقدر .

مجتهد ایچون هیچ برشی ظاهر اولمز ایسه ، ادله متعارض اولور . ایسه ایشته اوشی مشبه اولور ، انک حل و حرمتی مشکوک اولور . حل و حرمتی مشکوک اولان خصوصده بوجه آتی مذاهب واردر :
۱ - مباحدر ، ۲ - حرامدر ، ۳ - موقوفدر ، ۵ - مکروهدر ، ۵ - ورعاً متروکدر ، ۶ - نه حلال ، نه حرام . نه مباح دکدر .

(۲) - الحلال ما حله الله فی کتابه و الحرام ما حرمه الله فی کتابه و ما سکت عنه فهو ما عفا عنکم - اخرج ابن ماجه و الترمذی - حدیث شریفی موجبجه حلال قیلان الله ، حرام قیلان الله ؛ حلال و حرامی عفو ایدن ینه اللهدر . ایشته شریعتک ساحه محدودده سی حل و حرمت اوله بیلیر . یوقسه وجوب و حرمت شریعتک ساحه محدودده سی اوله ماز .

ما بعدی ان شاء الله کله جک هفته
از میرلی

اسماعیل حق

اسلام عسکرینه

حمرء الاسد و قعه سی

« یکن نسخه دن مابعد »

(حمرء الاسد) موقعنه قدر کیدوب اوردوسنی تعبیه و قاره قوللر تعیینیه محافظه بی تأمین ایتدکنن سوکرا بربر آتشلر یا قیدیروب هشمنه میدان او قویور و آتشلردن چیقان آلورله مشرکک کوزلرینی قاماشدیروب باشلرینی ، بینلرینی دوندورویور . اوچ کون اوراده دشمنی بکله دکدن و اوردوسنی تشکیل ایدن یارالی وجودلرک ایچنده الله محبتی و دین غیرتی ایله دولو صاغلام برارکک یوره کی بولوندیغنی هر طرفه کوسته رد کدن ، کونده ردیکی کشف مأمورلرینک مشرکک طرفدن اولدوروله سننه مقابل اولردن طوتولان ایکی حریفی ده اولدورتدکنن سوکرا دونویور . احد بوزغونلنی اوزهرینه بعضلرینک کوزندن دوشن

مباح سلمه السلام ، کیفه تابع اوله رق منی عنه اوله ماز . مطلقاً اصول شریعتدن بر اصل طرفدن جذب اولونمق شرطدر : مثلاً فساد ، ضرر ، حرمت کبی .

بیانات سابقه دن منفهم اوله جنی ، جهله حرامه قطعی صورته موصول اولان مباح حرامدر ، ترکی مطلوبدر ، واجبه قطعی صورته موصول اولان مباح واجبدر ، فعلی مطلوبدر . مباح آنجق مباح اولسی اعتباریه نه ترکی ، نه فعلی مطلوب دکدر . مباح بشرط السلامه جائزدر . مباح ده کینی اوله رق تصرف اصلاً جائز دکدر .

مشار ایله دیورکه : « وجوب و حرمتی ایله ساحه محدودده منحصراً اولان شریعتی ... »

شریعت جلیله مزوجوب و حرمت منحصراً دکدر . وجوب و حرمت منحصراً کوستریلان شریعت شریعتک احکام تکلیفیه سی در . وجوب شریعت هم احکام تکلیفیه به هم احکام وضعیه به شاملدر . شریعت بیوردینی کبی وجوب و حرمت منحصراً اولور ایسه احکام وضعیه نه ده بکمز ؟ اسباب شرعیه ، شرائط شرعیه ، موانع شرعیه ، ارکان شرعیه ، علل شرعیه ، علامات شرعیه شبهه یوقکه احکام شرعیه دندر ، فقط احکام تکلیفیه دن دکدر .

وجوب و حرمت احکام شریعتک بر جزئی در .
اگلا شیلیورکه محرر محترمک شریعتدن مقصدلری احکام تکلیفیه اوله جقدر : عامی ذکر ، خاصی اراده ایتشدر .

اگر شریعت ایچون بر ساحه محدودده ازانیورسه شویله دینلمک اقتضا ایدر : شریعت حل و حرمت ایله ساحه محدودده منحصراً در . تاریخ فقهه واقف اولانلره خفی اولیه جنی اوزره علم شریعت علم الحلال و الحرام دیرلر .

علم شریعتک علم الحلال و الحرام اولدیغنه هیچ شبهه یوقدر :
(۱) - مدار اسلام اولان احادیث اربعه نك [۱] برینک مالی شویله در : حلال آب آچقدر ، حلنده هیچ شبهه یوقدر ، حرام آب آچقدر ، حرمتده هیچ شبهه یوقدر . حرام ایله حلال بیننده برطاقم امور واردرکه بونلرک حل و حرمتی آب آچق دکدر . اندن طولانی اشتباه حاصل اولیور .

برنجی قسم : آتمک ییمک ، صوایچمک ، میوه ییمک ، یورومک ، سویلک و سائره کبی .

ایکنجی قسم : خمر ، دم ، زنا ، کذب و سائره کبی .
اوجنجی قسم : چوق کیمسه لره خفی قالیر . بونی انجق اهل علم

(۱) مدار اسلام اولان احادیث شریفه شونلدر : ۱ - انما الاعمال بالنیات . - اخرج السنه واحد . ۲ - من حسن اسلام المرء ترکه مالا یغنیه . - اخرج الترمذی و ابن ماجه واحد و الطبرانی ۳ - الحلال بین و الحرام بین و بینهما امور مشتهات لایعلمها کثیر من الناس فن اتق الشبهات فقد استبرأ لدينه و عمره و من وقع فی الشبهات وقع فی الحرام - اخرج البخاری ؛ ۴ - لایؤمن احدکم حتی یجب لایخیه ما یجد لنفسه - اخرج الشیخان و الترمذی و النسائی و ابن ماجه واحد .

احادیث شریفه دن سوک اوچی سبیل الرشادده ترجمه سیله برابر یازلشدر .